

Rekenkamercommissie Purmerend en Beemster

Betreft: evaluatie onderzoek weerstandsvermogen

Bij deze ontvangt u de evaluatie van het onderzoek van de rekenkamercommissie naar het weerstandsvermogen van de gemeente Purmerend uit 2015. De rekenkamercommissie evalueert na twee jaar of en op welke manier de aanbevelingen uit opgeleverde rapporten zijn uitgevoerd.

De rekenkamercommissie heeft in haar onderzoek de vraag beantwoord hoe de raad op een eenvoudige en transparante wijze tot een oordeel kan komen over de hoogte van het bepaalde weerstandsvermogen. Hierbij is onder andere naar de volgende zaken gekeken:

- Opbouw en bouwstenen van het weerstandsvermogen
- Periodiciteit van de bepaling van hoogte van het weerstandsvermogen
- Relatie risicomangement en hoogte weerstandsvermogen
- Het meebewegen van de hoogte van weerstandsvermogen met het meerjarenperspectief.
- De relatie met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Het anticiperen op toekomstige risico's
- Informatievoorziening aan de raad

De belangrijkste conclusies uit het rapport zijn:

- (a) De algemene reserve is het enige (afgeleide) kader voor het weerstandsvermogen;
- (b) Er wordt gestuurd op de hoogte van de algemene reserve, niet op de hoogte van het weerstandsvermogen;
- (c) De relatie tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en benodigd weerstandsvermogen wordt niet expliciet gelegd in de programmabegroting;
- (d) De kracht van de huidige werkwijze is tevens de kwetsbaarheid;
- (e) De raad laat sturingskansen via kaderstelling en controle onbenut.

Door de implementatie van de drie decentralisaties zullen de open einde regelingen, en de daarbij behorende financiële risico's van de gemeente, toenemen. Voor de RKC was dit aanleiding om onderzoek te doen naar het weerstandsvermogen van de gemeente Purmerend en de transparantie van de hoogte van het bepaalde weerstandsvermogen.

Bij het bestuurlijke hoor- en wederhoor bij het onderzoek heeft het college aangegeven een aantal aanbevelingen niet te willen overnemen. De raad heeft uiteindelijk alleen ingestemd met aanbeveling a "evalueer of de sturing op de hoogte van de algemene reserve leidend moet blijven in de sturing op het weerstandsvermogen." De overige aanbevelingen zijn niet overgenomen door de raad. De rekenkamercommissie heeft bij de evaluatie de ontwikkelingen met betrekking tot alle aanbevelingen meegenomen, omdat het goed mogelijk is dat de problemen die in het onderzoek zijn geadresseerd op een andere manier zijn opgelost dan door het uitvoeren van de aanbevelingen uit het rapport.

Deze evaluatie heeft als doel de gemeenteraad te informeren over de manier waarop door het college invulling is gegeven aan de conclusies en aanbevelingen uit het rapport. Ook worden de ontwikkelingen omtrent de hoogte van het weerstandsvermogen beschreven en is nagegaan of er naar aanleiding van conclusies en aanbevelingen van het rapport veranderingen zijn doorgevoerd.

a. Evalueer of de sturing op de hoogte van de algemene reserve leidend moet blijven in de sturing op het weerstandsvermogen;
(overgenomen door de raad)

De rekenkamercommissie heeft geadviseerd om de beleidsmatige koppeling tussen de algemene reserve en het benodigd weerstandsvermogen te evalueren.

De beleidsmatige koppeling uit de “oude” nota reserves en voorzieningen uit 2012 is losgelaten bij het aannemen van de “nieuwe” nota reserves en voorzieningen op 2 mei 2017 door de raad. Hoewel in de nieuwe nota niet expliciet wordt verwezen naar het oude beleid (‘algemene reserve is 100% van het benodigde weerstandsvermogen met een minimum van € 15 miljoen’), is deze met het vervallen van de oude nota reserves en voorzieningen ook komen te vervallen. Het huidige uitgangspunt is dus hiermee dus aangepast en de aanbeveling van de RKC is daarmee opgevolgd.

b. Kom tot kaderstelling op het gebied van risicomanagement met handhaving van een leidende rol voor de professionaliteit van de medewerkers;
(niet overgenomen door de raad)

De huidige wijze van risicomanagement, die is gebaseerd op vakvolwassenheid van medewerkers, is niet aangepast in lijn met het advies van de rekenkamercommissie. De kern van de aanbeveling van de rekenkamercommissie was dat het huidige professionele oordeel van medewerkers zou moeten worden aangevuld met een uniforme methodiek.

De RKC is van mening dat een combinatie van een werkwijze met kaderstelling én inhoudelijke expertise van betrokken medewerkers resulteert in een betere raming van de hoogte van risico’s. De RKC is bekend met het principe van “tellen en vertellen”. Het huidige uitgangspunt lijkt alleen gericht op “vertellen”. Het risico van een te grote nadruk op “vertellen” is dat risico-inschatting te subjectief wordt en financiële risico’s mogelijk niet, of niet tijdig, worden herkend.

In de begroting 2018-2021 is de financiële vertaling naar risico’s niet expliciet gemaakt. In vrijwel alle risico-modellen wordt gebruik gemaakt van een berekening van kans maal effect om risico’s financieel te waarderen. De RKC constateert dat de huidige werkwijze niet is aangepast. De manier waarop financiële risico’s worden gewaardeerd, is niet expliciet gemaakt, waardoor lastig valt te beoordelen of de waardering realistisch is.

Ten aanzien van de risico’s die de gemeente loopt op de HVC en de SVP constateert de RKC dat in de begroting 2018-2021 geen financieel risico is opgenomen. In de financiële verordening staat dat de financiële risico’s meegewogen worden in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen. Dit is in ieder geval niet expliciet gebeurd in de begroting. Wel is voor de SVP als kans opgenomen dat er na 2019 dividend uitgekeerd gaat worden.

c. Maak de relatie tussen benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit expliciet en overweeg of een sturend kader wenselijk is;
(niet overgenomen door de raad)

De RKC heeft aanbevolen om de relatie tussen de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit expliciet te maken, bijvoorbeeld door te werken met een ratio waarover wordt gerapporteerd via de begroting en tussenrapportages. Het college gaf aan hier geen meerwaarde in te zien, ook omdat vanuit het BBV inmiddels wettelijk verplichte ratio’s in de begroting zijn opgenomen. De RKC is van mening dat de wettelijk verplichte ratio’s geen betrekking hebben op het weerstandsvermogen en daar dus los van staan. De RKC constateert dat er geen ratio is opgenomen en de aanbeveling niet is opgevolgd.